

исполнением им образовательных и воспитательных функций, являющимися единой системой педагогической деятельности. Цель статьи состоит в попытке авторов рассмотреть основные теоретические позиции деятельности учителя музыкального искусства, проанализировать разносторонний характер его творческой деятельности.

Ключевые слова: учитель музыкального искусства, методическая подготовка, педагогическая деятельность.

Summary

Modern requirements to the methodological basis of music teacher.

Besshaposhnikova T. V., Shkolnik S. Ya.

The present article describes the pedagogical grounds of music teaching at the comprehensive education institution. Also it examines the modern requirements to the music teacher, matters of career choice motivation and specific character of vocational pedagogical orientation. The authors draw special attention to the creative components of music teaching process taking into consideration the orientation of music lessons to the development of schoolchildren's creativity, stimulation of their aspiration for independent thinking and display of initiative. It also discloses the matters of assessment of pedagogical and music abilities and aptitude for vocational training, determines the decisive role of music education in the process of pupils' main personality traits formation. The article analyzes a whole range of questions related to the multilateral influence of music art on the personality and its availability in the package of methods of artistic influence. The authors discuss the matters of qualification level of the teacher's pedagogical skills being determined by the teacher's performance of educational functions forming a uniform system of educational work. The aim of the article is the authors' attempt to examine the main theoretical standpoints of music teacher's work and analyze the many-sided character of its creative activity.

Key words: music teacher, methodological basis, educational work.

УДК 2-472-057.875:378.096+373.67(045)

Блажевич Ю.І.,

кандидат історичних наук
(м.Хмельницький)

Застосування елементів вітагенних технологій у курсі релігієзнавства для студентів факультету мистецтв Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії при використанні матеріалів місцевого церковного мистецтва

У статті на основі наукових розробок вітчизняних та зарубіжних вчених, педагогів-новаторів, матеріалів наукових та історико-краєзнавчих конференцій, проведених за роки незалежності на теренах Хмельницької області, публікацій місцевих періодичних видань, творчих робіт членів Малої академії наук, власних нарбок автора висвітлено практично-методичне застосування елементів вітагенних технологій у курсі релігієзнавства для студентів факультету мистецтв Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії при використанні на лекційних та семінарських заняттях таких видів церковного мистецтва нашого краю як архітектура культових споруд, іконостасів, наявність чудотворних ікон тощо. Також акцентовано увагу студентів на основних етапах становлення і розвитку церковного мистецтва Хмельниччини, розглянуто особливості зазначеної теми у нашому регіоні. В публікації також розкрито виховний і пізнавальний характер та потенціал курсу релігієзнавства, роль церковного мистецтва у розвитку творчих здібностей студентів, враховуючи їх життєвий досвід і знання.

Ключові слова: Хмельниччина, академія, студенти, релігієзнавство, церковне мистецтво, культові споруди, чудотворні ікони.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Використання інноваційних технологій, зокрема й елементів вітагенних технологій, у курсах суспільних дисциплін для студентів вузів гуманітарно-педагогічного профілю нині є надзвичайно актуальним і затребуваним. Застарілі форми і методи навчально-виховної роботи зі студентською молоддю при сучасній комп'ютеризації й глобалізації на цій основі освітнього процесу не дають належного результату, тому педагоги-новатори, науковці, психологи пропонують нові ефективні підходи і методики для розвитку дійсно творчих особистостей студентів. Серед

різноманітних інноваційних методик важливе місце займають вітагенні технології, які, в першу чергу, спираються на життєвий досвід студентів, тобто це вітагенна інформація, що вже стала надбанням особистості, знаходиться у резервах його довготривалої пам'яті і перебуває у стані постійної готовності до самоактуалізації в адекватних ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми... Як відомо, принцип опори на життєвий досвід студентів і учнів у різні історичні періоди мав відповідні аспекти: взаємодія викладача і колективу (Я. Коменський); виховання в процесі навчання (І. Герbart); взаємодія вчителя і учня в контексті змісту освіти (К. Ушинський); поєднання пізнання і діяльності у розв'язанні буденних, життєво значущих проблем (Дж. Дьюї); вільне навчання і виховання в умовах збагаченого освітньо-виховного середовища (С. Френе) [1, с.59]. У їх працях знаходимо такі синонімічні поняття, як «вітагенні технології», «вітагенне навчання» та «вітагенна педагогіка». Такі вітчизняні педагоги і науковці як О. Пометун, М. Зушман, Г. Токмань, С. Слобідський, Л. Кучин та інші намагаються в сучасних умовах активно розвивати і використовувати в своїй роботі новітні підходи до використання інноваційних технологій у навчально-виховній роботі із студентами, пропагувати цей досвід у наукових публікаціях.

Формулювання цілей статті... Метою статті є висвітлення практично-методичного застосування елементів вітагенних технологій у курсі релігієзнавства для студентів факультету мистецтв Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії при використанні на лекційних та семінарських заняттях таких видів церковного мистецтва нашого краю як архітектура культових споруд, іконостасів, наявність чудотворних ікон тощо.

Виклад основного матеріалу... Курс релігієзнавства в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії носить синтетичний характер, враховує специфіку факультетів і заочного відділення. На факультеті мистецтв у 2013-2014 навчальному році виділено по 32 години занять (20 год. – лекційний курс і 12 год. – семінарські заняття) для студентів першого курсу (ХМ-11, ОМ-11), третього курсу (ХМ-31, ОМ-31) та шостого курсу (ХМ-61, ОМ-61). Після завершення курсу проводиться звичайний або диференційований залік. Зрозуміло, що така кількість навчальних годин не дає змоги детально розглянути всі напрямки і аспекти релігієзнавчого курсу (як це практикується в деяких вишах України, де виділяється в два-три рази більше часу), однак при творчому інноваційному підході можна висвітлити основні актуальні проблеми курсу на сучасному етапі, враховуючи, що головна мета занять – допомога студентам правильно орієнтуватись у колі релігійно-церковних питань як теоретичного, так і практичного характеру, загалом підвищити рівень їхньої гуманітарної і громадської освіченості. Важливо доповнити релігієзнавчу освіту виховними моментами, що покликані формувати світоглядну і конфесійну толерантність, виробити установку на пізнання дійсної суті релігійних явищ [2, с.3-5].

Специфіка підготовки фахівців у гуманітарно-педагогічній академії, особливо на факультеті мистецтв, вимагає від викладачів інноваційного і диференційованого підходів до окремих тем курсу релігієзнавства, виокремлення пріоритетних напрямків для майбутніх вчителів початкової школи і вихователів дошкільних закладів, вчителів музики та образотворчого мистецтва, викладачів української та іноземної філології. Для всіх категорій студентів важливо довести форми, методи і принципи роботи з дітьми різного віку, різних релігійних поглядів і переконань, особливо під час педагогічної практики та туристично-екскурсійної діяльності.

Необхідно також врахувати не тільки кожну спеціалізацію, а й те, що в академії читаються курси історії України, всесвітньої історії, філософії, соціології, політології, педагогіки та історії педагогіки, культурології, географії, мистецтвознавства, української та іноземної філології, які так чи інакше сприяють глибшому засвоєнню складних понять, формуванню міцних світоглядних позицій, свідомому використанню своїх переконань у стосунках з учнями, їх батьками, друзями, іншими людьми.

Важливою складовою цього процесу є використання місцевого релігійного матеріалу на лекціях і семінарських заняттях, в практичній діяльності і на різноманітних виховних заходах та в науково-дослідницькій студентській роботі. Наша Хмельниччина – це край, багатий не тільки своєю природою, унікальними історико-архітектурними пам'ятками і корисними копалинами, а й багатонаціональним і поліконфесійним регіоном. Нині на теренах області проживає 1,3 млн. осіб 93-х національностей і народностей. Станом на 1 січня 2014 року на Хмельниччині статусу юридичної особи набули 1907 релігійних організацій 41-ої конфесії, діють 5 єпархіальних православних управлінь, одна дієцезія Римсько-католицької церкви, 4 обласних об'єднання протестантських церков, одне духовне

управління «Родове вогнище рідної православної віри», 25 монастирів, 7 духовних навчальних закладів, 6 братств, 15 місій, 81 бібліотека (філія) духовної літератури, 455 недільних шкіл, виходить 14 періодичних духовних видань (газети, інформаційні бюлетені, вісники), діють 5 духовних православних просвітницьких центрів. Найбільш розповсюдженим на території регіону є православ'я, яке нараховує 1304 релігійні організації, потім ідуть протестантські об'єднання – 326 організацій та римсько-католицька церква – 154 [3, с.2-4, 34-162]. Довівши до відома студентів таку узагальнено-конкретну релігійну ситуацію в нашому краї, ми, водночас, спираючись на їх життєвий досвід, розповідаємо про унікальні християнські культові споруди (храми, собори, костьоли, каплиці) XVII – XX ст., які збереглися від усяких лихоліть та розорень. Це, насамперед, дерев'яні православні церкви в Деражнянському, Віньковецькому, Ізяславському, Красилівському, Летичівському, Старокостянтинівському та інших районах, у місті Кам'янці-Подільському тощо. Тут, на нашу думку, відіграє важливу роль прийом стартової активізації і актуалізації життєвого досвіду студентів. Суть прийому таких елементів вітагенної технології полягає у з'ясуванні запасу знань на рівні їх повсякденної свідомості. Технологія використання цього прийому може бути пов'язана з кількома формами організації діяльності студентів: а) пряма постановка питання «Що ви знаєте про...»; б) постановка проблемного питання у вигляді опису певної життєвої ситуації; в) опора на письмові роботи студентів, у яких вони викладають свої вітагенні знання з наступним аналізом викладачем ступеня їх поінформованості у галузі навчальної дисципліни; г) актуалізація вітагенного запасу практичних умінь, навичок у тому чи іншому виді навчальної діяльності (лекції, семінари, тести, самостійна робота, реферати, практичні заняття). Найбільш доцільно це робити на лекційних заняттях по темі «Світові релігії: християнство. Християнські святині на Хмельниччині».

Виходячи з цих основних положень, ми намагаємось знайти оптимальний варіант актуалізації життєвого досвіду студентів факультету мистецтв. Використовуємо, насамперед, тестові завдання, в яких ставимо такі питання: з якої місцевості студенти (район, село, місто), які культові споруди є там, що відомо з історії їх спорудження тощо. Аналізуючи тести, ми визначаємо питання нашої розповіді відповідно до цих знань. Так, наприклад, при наявності студентів з Деражнянського району ми наводимо факти щодо чудом вцілілої дерев'яної тридільної, триверхової православної церкви в с.Слобідка-Кальнянська, яка діє тут з 1733 року. Ця церква Різдва Богородиці є одним з найкращих зразків класичного українського дерев'яного компактного храму, в якому поєднуються риси подільської, галицької та волинської школи дерев'яного зодчества [4, с.41]. Доповнюємо розповідь про дерев'яні церкви в с. Ключівка Красилівського, в с. Зіньків Віньковецького, в с. Залуччя Чемеровецького, в с. Шмирки Волочиського, в с. Велика Радогощ Ізяславського, в с. Старий Кривин Славутського районів тощо. А про Хрестовоздвиженську дерев'яну церкву в м. Кам'янці-Подільському даємо завдання розповісти одному із студентів.

Більшість студентів факультету й академії побували на туристичних екскурсіях у визначних місцях нашого краю (Кам'янець-Подільський, Меджибіж, Старокостянтинів, Летичів, Ізяслав, Сатанів, Бакота, Антоніни, Сутківці, Маліївці, Самчики, Головчинці, Городище, Коржівці, Завалійки тощо), тому розповіді на лекційних та семінарських заняттях про величні культові споруди в різних населених пунктах Хмельниччини, звичайно, опираються на вітагенні знання студентів. Це стосується, наприклад, аріанської вежі-каплиці біля с. Тихомль, яке колись було княжим містом і тут збереглась ця споруда, що залишилася від часів середньовіччя, коли в XVI ст. князі Сенюти захопились найрадикальнішою реформаторською течією в католицизмі – аріанством або соціанством. Ця вежа-каплиця вистояла протягом всієї бурхливої української історії і нині в області ініціюється ідея створення історично-культурного комплексу «Аріанська каплиця» [5, с.126].

Розповідаючи про храми і костьоли Кам'янця-Подільського – православний собор Олександра Невського і церкву Георгія Переможця, Вірменську Миколаївську церкву, домініканський костюл, дієцезійний костюл Петра і Павла, греко-католицьку церкву Святої Трійці, тринітарський костюл ми намагаємось залучати до активної роботи студентів, більшість з яких побували у цьому древньому місті над Смотричем і одержали незабутні враження від побаченого і почутого [5, с.8-25].

На заняттях ми не забуваємо й про прекрасні і величні християнські храми у Меджибожі, Старокостянтиніві, Летичеві, церкву-фортецю у Сутківцях Ярмолинецького району, костюл Святої Трійці у с. Новосілка Деражнянського району, церкву Івана Богослова в с. Малиніні Хмельницького району, культові споруди християнських конфесій

у Ізяславі, майже два десятки православних храмів, три католицькі костьоли, декілька будинків молитви протестантських церков, греко-католицький і старообрядницький храми в обласному центрі.

Окремо необхідно виділити монастирські комплекси на території краю. Це, наприклад, Головчинецький жіночий монастир з прекрасним храмом і джерелом цілющої води, Городищенський чоловічий монастир на Шепетівщині, жіночий монастир в Славуті, Бернардинський монастир в Ізяславі, жіноча чернеча обитель в с. Завалійки Волочиського району з сімома цілющими джерелами, Коржівецький чоловічий монастир на Деражнянщині, Свято-Троїцький жіночий монастир в Сатанові, залишки Бакотського скельно-печерного монастиря на Кам'яниччині тощо [5, с.31-38, 62, 103, 130].

Студенти із зацікавленням, а деколи й із здивуванням дізнаються, як це вже зазначалось, про те, що в нашому регіоні відроджені і діють 25 монастирів православного і католицького віросповідання, про зміст і форми їх діяльності, використання їх впливу на формування духовних і громадських цінностей і морально-етичних принципів і норм підрастаючого покоління та дорослого населення, адже при монастирях збудовані або будуються культові споруди, які можуть відвідувати мешканці-віряни навколишніх населених пунктів.

У деяких монастирях і храмах краю зберігаються чудотворні ікони. Фактично для студентів розповіді про ці рукотворні дива є справжнім відкриттям, а деколи вони сприймають й з неприхованим недовір'ям. Однак після детальної інформації щодо їхніх чудотворних властивостей ця недовіра поступається бажанню глибше пізнати це явище, на свої очі переконатися у цілющій силі цих ікон. Більшість студентів із глибоким захопленням слухають, наприклад, про ікону Святого Онуфрія, що з початку XIX ст. знаходилась в Головчинецькому монастирі (час її створення загубився у віках), потім, після закриття монастиря, безслідно зникла в 1923 році. Тільки в серпні 1996 р. монастир знову відродився і до нього повернулася ця чудотворна ікона, яку місцеві жителі переховували в себе. Нині на території Головчинецького Свято-Преображенського монастиря знаходиться цілюще джерело, а в храмі знаходиться чудотворний образ преподобного Онуфрія Великого, який, за переказами, є покровителем обители та виганяє злих духів з тих, хто до нього молиться [6, с.5].

Цікавою є історія щодо чудотворної ікони Летичівської Божої Матері, яка була написана на початку XVII ст. в Римі і привезена в Летичів ченцями-домініканцями. З того часу ця ікона стала оберегом, чудотворним образом для багатьох віруючих Поділля і Волині. Після революційних подій початку XX ст. її вивезли до Польщі і нині вона знаходиться у Любліні, а її копія – в Летичеві. Папа Римський Іоанн Павло II оголосив 6 липня Днем Святої Матері Божої Летичівської і щороку тисячі паломників з України та Польщі приходять сюди, щоб вшанувати чудотворний образ, зцілитись душею і тілом, адже недаром цю ікону називають Королевою або Царицею Поділля і Волині [6, с.9].

Чудотворна Чорноострівська Богоматір в українській вишиванці із вишеньками в руці маленького Ісусика має свою чудесну і трагічну історію, яка сягає середини XVII ст. Під час Пилявецької битви 1648 р. цю ікону разом з Євангелієм, чашею та іншими церковними речами винесли з палаючої церкви двоє монахів-францисканців, однак їх перестріли козаки і забрали ікону, Євангеліє і чашу, а ченців відпустили. Через деякий час ці речі були передані в церкву у Чорному Острові, вона там пробула три століття, її не раз перемальовували і замальовували, зокрема й українську вишиванку і лише три роки тому вона була відреставрована хмельницьким художником О.Островським і нині в усій першоздатній красі зайняла своє місце в Святопреображенській церкві в Чорному Острові. Її чудотворні властивості не втратили своєї цілющої сили й понині [6, с.15].

Свою трагічну історію має чудотворна ікона Іверської Божої Матері, що нині знаходиться в Коржівецькому монастирі на Деражнянщині, яку повернув до життя талановитий художник Леонід Шерстенюк, заслужений художник України, доцент кафедри теорії і методики мистецтв Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. Буквально із залишків цієї ікони митець також створив чудо і повернув образу первозданний вигляд, творчо попрацювавши майже рік. Нині ця цілюща ікона знаходиться в чернечій обители і сюди приходять чимало відвідувачів, щоб помолитись і попросити допомоги в Богородиці [6, с.7].

Близько 400 років перебуває ікона Святого Антонія Падуанського в костюлі римсько-католицької церкви в Городку. Спочатку вона знаходилася в Кам'янці-Подільському, однак турки і татари, переконавшись у чудотворних властивостях ікони й перелякавшись її сили,

змусили вивезти її з міста до Городка. Тут її також чекала нелегка доля, ікону не раз переховували за часів радянської влади, а в період незалежності її відреставрували і нині 13 червня кожного року сюди приходять і приїжджають люди із різних регіонів України, різних національностей і вірувань, щоб помолитись і попросити зцілення від недуг, деколи й смертельних [5, с.65].

Чудотворні властивості ікони Святого Миколая, як це свідчить церковний архів, відомі більше 500 років. Зі слів народних переказів ікона ця з'явилась в давні часи на дереві в лісі, звідти була перенесена в древню дерев'яну церкву в с. Западинці Красилівського району. На поклоніння до цього святого образу сходились і сходяться богомольці з різних сіл і містечок нашого краю, особливо 22 травня кожного року, на свято весняного Миколая. На цій іконі, по її двох сторонах розташовано біля 120 підвісок, а також з десятків військових знаків і медалей, на частині яких написані імена людей, які отримали зцілення від різних недуг після молитов біля чудодійної ікони [6, с.18].

Тут необхідно також згадати чудодійні властивості Кам'янецької ікони Божої Матері (вірменської), Завалійської ікони Божої матері «Живоносне джерело», Тиннинської ікони Богородиці, ікони Спасителя, посіченої турками, в Сатанові, чудотворні ікони в Старокостянтиніві, Городищі тощо.

Тому інтерактивні заняття із використанням елементів вітагенних технологій, особливо семінари, дають змогу студентам брати активну участь у розкритті тих чи інших тем, пов'язаних із християнськими святинями на Хмельниччині. На цих заняттях вони поглиблюють свої знання з історії релігій, історії України і краю, історії української культури, мистецтвознавства, народознавства та інших наук, збагачують свій словниковий запас та вміння формувати і чітко висловлювати свої думки і безпосередні враження від побаченого. Позитивним є залучення до спільної розмови всіх студентів, незалежно від успішності. Доцільно, на нашу думку, розділити групу на підгрупи: релігієзнавців (теоретична частина), істориків (практична частина), аналітиків (підсумкова частина). Важливим чинником для активізації пізнавального інтересу студентів є обговорення таких морально-релігійних обрядів як хрещення, шлюб, сповідь, причастя, похорони тощо. Тут найбільш чітко і позитивно діє принцип опори на життєвий досвід слухачів. Адже серед студентів є вже частина одружених, частина – хрещені батьки, фактично всі відвідували храми, сповідалися і причащались. Після виступів представників підгруп доцільно запропонувати 2-3 хвилинну письмову роботу, яка розпочиналася б такими словами (відповідно до власного життєвого досвіду і переконань): а) Вірю...; б) В цілому правильно, але...; в) Сумніваюся...; г) Не вірю...; д) Не тільки не вірю, але й вважаю помилковими...; е) Заперечуючи це, я пропоную свої...

Для закріплення матеріалу, на нашу думку, необхідно використати тести (8-10 хвилин). А в ході підсумкового етапу надаємо спочатку слово для представників підгрупи аналітиків, а потім всім бажаним, яким пропонується самостійно оцінити свою участь у цьому занятті. Це означає, що студенти мають змогу формувати свої думки та висловлювати власні переконання, погоджуватись з міркуваннями своїх однокурсників або спростовувати їх, спираючись на власний життєвий досвід.

Висновки... Таким чином, по-перше, ми вважаємо, що заняття з використанням елементів віта генних технологій дають студентам змогу розкритися особистісно і пробуджують бажання мислити творчо і самостійно, активно займатися самоосвітою і самовдосконаленням, адже це й є головною метою навчально-виховного процесу. На таких заняттях жоден із його учасників не залишається непоміченим, і у кожного є можливість побачити свій результат і свою оцінку. По-друге, використання таких технологій дає змогу активно залучати студентів до процесу навчання, співставляти і використовувати отриману інформацію у повсякденному житті, виконати більшу кількість завдань за рахунок економно розподіленого часу, а також реалізувати потенційні можливості та актуалізувати інтелектуальний потенціал учасників заняття.

По-третє, матеріал статті можна використовувати в курсі релігієзнавства, історії України, історичного і релігійного краєзнавства, історії світової і української культури, при проведенні різноманітних виховних заходів, засіданнях краєзнавчих гуртків, у дослідженнях учасників МАН.

Список використаних джерел і літератури:

1. Белкин А. С. Витагенное образование. Голографический поход / А. С. Белкин, Н. К. Жукова. – Екатеринбург: Изд-во УГПУ, 1999. – 63 с.

2. Докаш В. І., Лешан В. Ю. Загальне релігієзнавство: Навчальний посібник / В.І.Докаш, В. Ю. Лешан. – Чернівці: Рута, 2004. – 376 с.
3. Поточний архів управління культури, національностей та релігій Хмельницької ОДА. – Справа №2 «Звіти, інформації, статистичні та довідкові дані щодо релігійної мережі Хмельницької області». – 94 с.
4. Кохановський О., Єсюнін С. Історичні пам'ятки Деражнянщини: Науково-краєзнавче видання / О.Кохановський, С.Єсюнін. – Хмельницький: ПП Мельник А. А., 2009. – 48 с.
5. Хмельниччина справжня. Фото книга. – Хмельницький: Поліграфіст – 2, 2007. – 156 с.
6. Семенюк Д. Календар паломника 2013: Чудотворні ікони Хмельниччини / Д.Семенюк. – Хмельницький: без вид-ва, 2013. – 24 с.

Транслітерований список літератури:

1. Belkin A. S. Vitaqennoe obrazovanie. Holohraficheskiy podchod. Ekaterinburg: Izd-vo INPI, 63p.
2. Dokash V.I., Leshan V.I. Zagalne religieznastvo: navzalnyi posibnyk. Chernivtsi: Ruta, 2004, 376 p.
3. Potochnyi arkhiv upravlinnia kultury natsionalnostei ta relihii Khmel'nitskoi ODA. – Sправа №2 „Zvitu, informatsii, statistichni ta dovidcovi dani shodo reliqiinoi merezhi Khmel'nitskoi oblasti”. – 194 p.
4. Kokhanovski O., Iesiunin S. Istorichni pamiatki Derazhnianshini: Naukovo-kraieznave vidannia. Khmel'nitskii: PP Melnik A.A., 2009, 48 p.
5. Khmel'nitchechina spravzhnia. Fotoknyha. – Khmel'nitskii: Polihrafist – 2, 2007, 156 p.
6. Semeniuk D. Kalendar palomnika 2013: Chudotvorni ikoni Khmel'nitchechiny: bez vid-va, 2013, 24 p.

Аннотация

Применение элементов витагенных технологий в курсе религиоведения для студентов факультета искусств Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии при использовании материалов местного церковного искусства

Блажевич Ю.И.

В статье на основе научных разработок отечественных и зарубежных ученых, педагогов-новаторов, материалов научных и историко-краеведческих конференций, проведенных за годы независимости на территории Хмельницкой области, публикаций местных периодических изданий, творческих работ членов Малой академии наук, собственных наработок автора освещено практическое-методическое применение элементов витагенных технологий в курсе религиоведения для студентов факультета искусств Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии при использовании на лекционных и семинарских занятиях таких видов церковного искусства нашего края как архитектура культовых сооружений, иконостасов, наличие чудотворных икон и т.п. Также акцентировано внимание студентов на основных этапах становления и развития церковного искусства Хмельницкой области, рассмотрены особенности данной темы в нашем регионе. В публикации также раскрыто воспитательный и познавательный характер и потенциал курса религиоведения, роль церковного искусства в развитии творческих способностей студентов, учитывая их жизненный опыт и знания.

Ключевые слова: Хмельницкая гуманитарно-педагогическая академия, студенты, религиоведение, церковное искусство, культовые сооружения, чудотворные иконы.

Summary

Use of vitagenic technology elements based on local religious art in religious studies course for the students of arts in Khmelnytsky humanities and pedagogical academy

Blazhevych Yu.I.

The article highlights practical and methodological use of vitagenic technology elements in Religious Studies course for the Students of Arts in Khmelnytsky Humanities and Pedagogical Academy based on local such types of religious art as artitecture of worship places, iconography and miracle icons and considering scientific researches of domestic and foreign scholars, educators and innovators, materials of scientific and local historical conferences held since independence in the territory of Khmel'nitsky region, local publications, periodicals, art works of members of the Small Academy of Sciences, private reseraches of the author. Also a focus of

students is made on the main stages of formation and development of religious art of Khmelnytsky region as well as peculiarities of the features of the topic in our region. This publication also reveals educational and informative specific and potential of Religious Studies course and the role of religious art in the development of students creativity based on their experience and knowledge.

Key words: Khmelnytsky region, academy, students, Religious Studies, religious art, places of worship, miracle icons.

УДК 378.141

Булгакова В.А.,
старший викладач
Цуранова О.О.,
кандидат мистецтвознавства
(м.Харків)

Мистецька освіта в контексті традицій та сучасних педагогічних тенденцій

У статті розглядаються особливості мистецької освіти з урахуванням традицій та сучасних педагогічних тенденцій, розкриваються загальні риси нового напрямку гуманітарного знання – педагогіки мистецтва; акцентується увага на поліхудожньому потенціалі мистецької освіти, інтеграційних процесах у підготовці фахівців мистецького профілю; системному підході до впровадження інтегрованих форм навчання у педагогіці мистецтва; розвитку особистості у процесі впровадження інтегрованих курсів.

Ключові слова: мистецька освіта, педагогіка мистецтва, інтеграція, поліхудожнє виховання.

Постановка проблеми у загальному вигляді... У процесі естетичної соціалізації особистості студентів, їхнього входження в художньо-культурний простір сучасності провідна роль належить мистецькій освіті. З утвердженням гуманістичних ідей неперервної освіти в Україні постала нова соціальна потреба використання універсальних можливостей мистецтва у формуванні особистості, здатної до творчого самовираження, самореалізації. Мистецтво і мистецька освіта стають однією з найактивніших сил у культуротворчих процесах. Світова та українська спільнота постійно прагне до розширення перебудови і удосконалення мистецької освіти та системи виховання засобами художньої культури. Поліфункціональність мистецтва визначає цінність його методів для освіти; діючи на емоції та інтелект людини, мистецтво формує систему людських установок; образні моделі навколишнього світу формують особистісне ставлення до дійсності. Цей мистецькоосвітній рух має давню історію. Нове розуміння завдань європейської школи було задекларовано видатними педагогами ще в XIX ст., коли мистецтво як виразник творчих сил людини було покликане стати основою всієї освіти. На основі розвитку концепцій провідних наукових шкіл склався новий напрям гуманітарних знань у світовій та українській освіті – педагогіка мистецтва. У постійному діалозі традицій та інновацій під впливом численних змінних факторів відбувається корекція її теоретичних положень, які безперервно вдосконалюються.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми... Ідею комплексного взаємопроникнення мистецтв, що виникла ще в 20-30х рр. XX ст., обґрунтували такі видатні педагоги і діячі культури, як П. Блонський, М. Леонтович, С. Шацький, Б. Яворський та ін. Наприклад, П. Блонський писав: «Уроки поезії, музики, малювання, як ізольовані естетичні заняття, мають украй мало педагогічної цінності. В крайньому випадку – це уроки відірваного від життя мистецтва» [1, с. 81]. Видатний російський учений, психолог і творець теорії та практики розвивального навчання В. Давидов у одній із робіт так визначив своє ставлення до навчання мистецтва в школі взагалі: «Школа повинна вводити людину у мистецтво стільки ж часу, так само послідовно, як і в математику» [2, с. 170].

Даний підхід узгоджується із «Дорожньою картою художньої освіти» – документом ЮНЕСКО, прийнятим на Всесвітній конференції з освіти в галузі мистецтва: створення творчого потенціалу для XXI ст. (Лісабон, 6-9 березня 2006 р.). Саме розвиток творчих здібностей людини XXI ст. пов'язаний із продуктивною художньо-творчою діяльністю, що